

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ТА
БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2015 року)

Суми
Сумський державний університет
2015

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ НОТАРІАЛЬНОГО ЗАСВІДЧЕННЯ ПІДПISУ ПЕРЕКЛАДАЧА ДЛЯ ДІЇ ДОКУМЕНТІВ ЗА КОРДОНОМ

Хоруженко М. В.

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій, Сумський державний університет

Гончарова А. В.

к.ю.н., доц. кафедри АГПФЕБ, Сумський державний університет

В епоху активної міграції населення, стрімкого розвитку туризму та ведення бізнесу нотаріальне завірнення підпису перекладача - це одна з найбільш популярних послуг бюро перекладів.

Нотаріальне завірнення підпису перекладача - це офіційна процедура засвідчення нотаріусом підпису перекладача і того факту, що переклад, виконаний перекладачем, який поставив свій підпис, є точним і відповідає тексту вихідного документа. Під час завірнення нотаріус завіряє як справжність підпису перекладача, так і справжність копії документа, який було перекладено. Нотаріальне завірнення перекладів необхідне для надання документам юридичної сили на території України або для подальшої легалізації українських документів на території іноземної держави. Слід мати на увазі, що нотаріальне оформлення документів для дії за кордоном проводиться з урахуванням права тієї держави, до якої вони мають подаватися [1, с. 2].

При нотаріальному завірнення документів, призначених для дії за кордоном, нотаріуси відповідно до законодавства України, міжнародних договорів застосовують норми іноземного права. Нотаріуси приймають документи, складені відповідно до вимог іноземного права, а також вчиняють посвідчувальні написи за формою, передбаченою іноземним законодавством, якщо це не суперечить законодавству України [2, с. 98].

Нотаріус завіряє правильність перекладу документа з однієї мови на іншу, якщо він володіє відповідними мовами. Якщо нотаріус не володіє відповідними мовами (однією з них), переклад документа може бути здійснений перекладачем, істинність підпису якого засвідчує нотаріус [3, п. 265.].

Завіряти переклад у нотаріуса може тільки дипломований перекладач, тому перш ніж завірнити переклад нотаріус повинен перевірити кваліфікацію перекладача. Тож перекладач разом з документом, що встановлює його особу, повинен надати документ, який підтверджує його кваліфікацію [2, с. 79]. Але який документ може стверджувати кваліфікацію перекладача? Чи достатньо в цьому випадку диплому про закінчення вищого навчального закладу за спеціальністю "перекладач", чи посвідчення про те, що особа працює перекладачем в бюро перекладів? Не кожна особа, яка володіє іноземною мовою, здатна або може бути визнана офіційними органами перекладачем у нотаріальному процесі. Але для нотаріального процесу недостатньо просто володіти мовою, на якій ведеться провадження. В даному випадку слід акцентувати увагу на тому, що перекладач повинен володіти як українською, так й іноземною юридичною термінологією та мати хоча б мінімальний багаж знань в тій чи іншій галузі права. Неврахування цих аспектів призводить до того, що на практиці мають місце так звані «спрощені» переклади, і це може призвести до того, що особа не зрозуміє сутність правочину та наслідки, які для неї настануть у разі його вчинення.

Після перевірки кваліфікації перекладача нотаріус вносить професійні дані перекладача до спеціального реєстру і після цього може підтверджувати справжність підпису перекладача.

Потрібно відзначити, що далеко не кожен переклад може бути нотаріально завіреним. Згідно з українським законодавством, нотаріус має право завіряти переклад тільки офіційних документів (свідоцтва, документи про освіту, трудові документи, документи, що засвідчують особу тощо) та їх копій, виданих як приватними, так і юридичними особами. Неможливо нотаріально завірвати наступні документи: інструкції, медичні документи, листування, статті, інформаційні матеріали. Переклад цих документів завірється печаткою бюро перекладів.

При цьому документ для перекладу та його подальшого нотаріального засвідчення повинен відповідати таким вимогам:

- документ повинен бути оригіналом або його завіреною копією;
- документ повинен бути правильно оформлений, містити чітку назву, дату, всі необхідні підписи і печатки тієї організації, яка його видала;
- документ не повинен містити виправлень, закреслених слів, дописок, механічних ушкоджень та інших дефектів (виправлення, дописки або закреслені слова повинні підтверджуватись печаткою організації, що видала документ і підписом уповноваженої посадової особи);
- документи з декількох сторінок повинні бути пронумеровані, прошиті і скріплені печаткою;
- на документах, виданих іноземними державними установами, повинна стояти печатка «апостиль» або штампи консульської легалізації.

Переклад та нотаріальне посвідчення документів в перекладацьких центрах виконується таким чином:

1. Оформляється замовлення на переклад документів з нотаріальним засвідченням. Надається оригінал документа або його завірена копія.
2. Дипломований перекладач виконує переклад документа.
3. Перекладений документ, підшивається до оригіналу (або копії) документа.
4. На останньому аркуші перекладу нотаріус робить напис з вказівкою прізвища, імені, по-батькові перекладача і нотаріуса, кількості прошитих аркушів, номера в реєстрі і розміру мита.
5. Перекладач в присутності нотаріуса ставить свій підпис, нотаріус ставить свою печатку, підтверджуючи справжність підпису та кваліфікацію спеціаліста [4].

Таким чином, нотаріальне засвідчення перекладу полягає в посвідченні особи перекладача і підтвердженні справжності його підпису. Підпис перекладача - це гарантія того, що зміст перекладу відповідає тексту вихідного документа. Отже, саме перекладач несе відповідальність за якість перекладу, нотаріусу не обов'язково знати мову перекладу або виконувати його повторну перевірку.

Тож, статус перекладача в юридично значимих процесах потребує негайної відповідної правової регламентації, що має узгоджуватися з тією роллю та відповідальністю, яка на нього покладається в нотаріальному процесі.

Слід відзначити, що у Кримінально-процесуальному та в Цивільно-процесуальному кодексах детально регламентується процесуальне становище перекладачів, їхні процесуальні права й обов'язки, а також кримінальна відповідальність за дачу завідомо неправдивого перекладу і відмову без поважних причин від виконання покладених на них обов'язків. А тому постає питання: чи можливе і доцільне застосування кримінальної відповідальності до перекладачів, які беруть участь у нотаріальному процесі? Чинні нормативні акти не передбачають такої можливості. Але вже сьогодні нотаріус повинен попереджати перекладача про можливу цивільну відповідальність за ст. 1166 ЦК України, якщо

особі через неправильний переклад буде завдана шкода. При цьому для перекладачів незнання чи погане знання юридичної термінології, а для юристів, які взяли за переклад, - погане знання іноземної мови не повинно бути підставою для звільнення від відповідальності.

У Законі також має бути норма, яка б регламентувала фіксацію попередження перекладача про наслідки розголошення нотаріальної таємниці, оскільки ст. 8 передбачено, що обов'язок дотримання нотаріальної таємниці поширюється також на осіб, яким про вчинені нотаріальні дії стало відомо у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків чи іншої роботи. Крім того, у ч. 4 даної норми закріплено положення про те, що особи, винні в порушенні нотаріальної таємниці, несуть відповідальність у порядку, встановленому законом. Проте відсутній нормативний акт, у якому передбачається відповідальність перекладача за розголошення нотаріальної таємниці.

У більшості зарубіжних країн, зокрема і в країнах пострадянського простору з метою завірення перекладів створений інститут присяжних перекладачів, які виконують деякі функції нотаріуса. Так, наприклад, в положеннях Закону про присяжних перекладачів Естонії викладено вирішення великої кількості проблем, які актуальні для української правової дійсності [5]. У цьому законі викладені чіткі вимоги до кандидатів на пост присяжного перекладача (вища академічна освіта, громадянство Естонії, досконале володіння заявленою іноземною мовою). Знання мови і перекладацькі навички перевіряються та оцінюються шляхом проведення іспиту, який поєднує в собі завдання із сфери юридичного перекладу та питання з правознавства. Професія присяжного перекладача достатньо престижна і гарантує загруженість перекладача роботою [6].

Переваги існування інституту присяжних перекладачів полягають у тому, що навідміну від нотаріуса, який завіряє лише справжність підпису перекладача і не перевіряє переклад на правильність, присяжний перекладач несе відповідальність за точність та вірність перекладу. До того ж якість перекладу, здійсненого присяжним перекладачем гарантується державою, адже його знання атестовані державою після здачі іспиту в Міністерстві юстиції.

Отже, на наш погляд дієвим способом розв'язання проблем та уникнення неточностей, що виникають під час діяльності перекладача у нотаріальній сфері, є перейняття досвіду у іноземних країн створення інституту присяжних перекладачів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ожегова Г. Оформлення документів для дії за кордоном та деякі особливості вчинення нотаріальних дій за участю іноземних осіб, осіб без громадянства / Г. Ожегова // МЕН. - № 6. - 2013. - с. 1-7.
2. Про нотаріат [Електронний ресурс] : Закон України від 02.09.1993 р. № 3425-ХІІ. - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>
3. Про затвердження Інструкції про порядок консульської легалізації офіційних документів в Україні і за кордоном [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства закордонних справ України від 04.06.2002 р. - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0535-02>
4. Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства юстиції України від 22.02.2012 р. № 296/5. - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12>
5. Закон Эстонской Республики от 17.01.2001 (ред. от 19.06.2008) «О присяжных переводчиках» (Объявлен Президентом ЭР 30.01.2001) [Електронний

ресурс]. – Режим доступа : http://estonia.news-city.info/docs/sistemsw/dok_iegfab.htm

6. О некоторых аспектах правовой регламентации деятельности переводчика [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.alba-translating.ru/index.php/ru/ru/articles/legal/larinlegal.html>